

Пропозиції та зауваження до проекту Державного стандарту профільної середньої освіти, 2023

Від громадських організацій:

- Агенція розвитку освітньої політики
- Асоціація приватних закладів освіти України
- Громадська рада при Міністерстві освіти і науки України з питань співпраці з церквами та релігійними організаціями
- Європейська Рада національних асоціацій незалежних шкіл (ECNAIS)
- Лабораторія права
- Новий формат освіти

Загальні зауваження:

Закликаємо до коректного застосування термінів, визначених законами України!

- Відповідно до Закону України «Про повну загальну середню освіту» здобуття освіти відбувається за **роками навчання**. Термін «клас» у такому контексті на рівні законів не застосовується. Тому формувати стандарт за класами, як це зроблено у додатках проекту, як мінімуму, некоректно. Пропонуємо **привести проект стандарту у відповідність із Законом і формувати результати навчання та компетентності за роками навчання**.
- У Законі України «Про повну загальну середню освіту» зазначений термін «**профіль навчання**». Некоректно у стандарті використовувати термін «освітній профіль», тим більше не пропонуючи його визначення.
- У редакції проекту доволі часто використовується термін «предмет» в контексті предмета вивчення. Пропонуємо все ж таки застосувати відповідний термін відповідно до закону України «Про повну загальну середню освіту», а саме – «**навчальний предмет**» або «**навчальний предмет (інтегрований курс)**»
- Термін «**здобувач освіти**» використовувати без невиправданого скорочення до терміну «здобувач».
- Термін «**освітня галузь**» використовувати без невиправданого скорочення до терміну «галузь», адже є таке поняття як «галузь знань», що є дещо іншим за змістом, ніж «освітня галузь» /до речі, прикро, що жодним стандартом повної загальної середньої освіти не надано **визначення терміну «освітня галузь»**/.
- Застосовуючи термін «клас», розуміти, що класно-урочна система – одна з можливих форм організації освітнього процесу. Тим більше, враховуючи пріоритетним формування індивідуальних освітніх траєкторій, пропонуємо застосовувати термін «**клас/група**», або як зазначається в Законі України «Про повну загальну середню освіту» - «**клас (група)**».
- Термін «**години**» замінити на вибір на терміни «**навчальні години**», «години навчального навантаження», «години навчального плану», в контексті відмінностей академічних та астрономічних годин.

ВИБІРКОВИЙ КОМПОНЕНТ:

Для рівня профільної середньої освіти у порівнянні з нижчими рівнями освіти підвищується важливість реальних, а не декларативних, можливостей вибору при побудові індивідуальних освітніх траєкторій. Для цього:

- Пропонуємо розглянути модель, за якої кількість навчальних годин для обов'язкових освітніх компонентів, спільних для всіх профілів, складатиме 50% від загальнорічної кількості навчальних годин для 10 та 11 років навчання (як мінімум – для 11 року навчання), як це вже запропоновано для 12 року навчання.

Розподіл навчального навантаження між обов'язковим і обов'язково-вибірковим компонентами згідно проекту стандарту:

Рік навчання	Обов'язковий	Обов'язково-вибірковий
10	875 год. – 70%	30%
11	875 год. – 70%	30%
12	560 год. – 40%	60%

Загальні пропозиції

- ✓ Хоча б для 11 та 12 років навчання розглянути іншу модель побудови стандарту і укрупнити освітні галузі, узагальнивши їх до чотирьох із такими *обов'язковими* і *вибірковими* освітніми компонентами:
 - **мовно-літературна освіта:** *українська мова, англійська мова*, інші іноземні мови, мови національних меншин і корінних народів України; блок літератур: українська література, зарубіжна література, інтегрований курс літератури;
 - **STEM освіта:** *математика*; блок природничих наук: біологія, фізика, хімія, астрономія, інтегрований курс природничих наук; блок інформаційно-технологічних навчальних предметів: інформатика, ІКТ у побуті, робототехніка, технології і дизайн, агротехнології, виробничі технології, технології домашнього господарства;
 - **суспільно-гуманітарна освіта:** *історія України*, *всесвітня історія*, *історія Європи*; блок суспільствознавчих навчальних предметів: громадянська освіта, економіка і підприємництво, соціальна та економічна географія, інтегрований курс суспільствознавства; блок гуманітарної підготовки: українська художня культура, культурологія, мистецтво (за видами), творче самовираження;
 - **фізичний розвиток і безпека:** *фізична культура і спорт, захист України*; перша медична допомога, безпека життєдіяльності, здоровий спосіб життя.

Курсивом виділено обов'язкові компоненти, інші – за вибором для формування профілю навчання.

- ✓ Замінити назву освітньої галузі «соціальна і здоров`язбережувальна» на «соціальна і здоров`язміцнююча»

Пропозиції до конкретних пунктів проекту

Редакція проекту	Редакція проекту з пропозиціями	Обґрунтування
<p>1. Цей Державний стандарт визначає вимоги до обов'язкових результатів навчання здобувачів профільної середньої освіти, загальний обсяг їх навчального навантаження, розподілений за освітніми галузями, структуру та зміст профільної середньої освіти.</p>	<p>1. Цей Державний стандарт визначає вимоги до обов'язкових компетентностей та результатів навчання здобувачів профільної середньої освіти, загальний обсяг їх навчального навантаження, розподілений за освітніми галузями, структуру та зміст профільної середньої освіти.</p>	<p>Компетентнісний підхід не передбачає уникнення формування у стандарті окремих результатів навчання у визначенні Закону України «Про освіту»!!!</p> <p>Стандарт освіти повинен містити як результати навчання, що можуть бути визначені як окремі «знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, набуті у процесі навчання, виховання та розвитку, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми або окремих освітніх компонентів» (пункт 22 частини 1 статті 1 <i>Закону України «Про освіту»</i>), так і сформовані компетентності, що є <u>«динамічною комбінацією знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність»</u> (пункт 15 частини 1 статті 1 <i>Закону України «Про освіту»</i>)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Стандарт освіти визначає вимоги до обов'язкових компетентностей та результатів навчання здобувача освіти відповідного рівня; (частина 1 статті 32 <i>Закону України «Про освіту»</i>) • державні стандарти повної загальної середньої освіти (далі - державні стандарти) – документи, що визначають загальні обсяги навчального навантаження здобувачів початкової, базової середньої, профільної середньої освіти, вимоги до їх компетентностей і до згрупованих за

		<p>відповідними освітніми галузями обов'язкових результатів навчання, яких вони мають досягти на відповідному рівні повної загальної середньої освіти; (пункт 2 частини 1 статті 1 <i>Закону України Про повну загальну середню освіту</i>)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Державні стандарти містять опис вимог до результатів навчання учнів за освітніми галузями та загальний обсяг навчального навантаження учнів на відповідному рівні повної загальної середньої освіти. (частина 1 статті 44 <i>Закону України «Про ПЗСО»</i>)
<p>4. Метою профільної середньої освіти є розвиток особистості здобувачів освіти, формування компетентностей, необхідних для їхньої стійкості, самостійності, відповідальності, комунікації та взаємодії з іншими, соціалізації та громадянської активності, підприємливості, свідомого вибору подальшого життєвого шляху, ціложиттєвої освіти, трудової діяльності та самореалізації, виховання шанобливого ставлення до національних та культурних цінностей українського народу на засадах патріотизму та усвідомлення власної ідентичності, родини, <i>суспільства</i>, довкілля, природи з позицій наукового світогляду та принципів сталого розвитку.</p>	<p>4. Метою профільної середньої освіти є розвиток особистості здобувачів освіти, формування компетентностей, необхідних для їхньої стійкості, самостійності, відповідальності, комунікації та взаємодії з іншими, соціалізації та громадянської активності, підприємливості, свідомого вибору подальшого життєвого шляху, ціложиттєвої освіти, трудової діяльності та самореалізації, виховання шанобливого ставлення до національних та культурних цінностей У*країнського народу на засадах патріотизму та усвідомлення власної ідентичності, шанобливого і дбайливого ставлення до родини, <i>суспільства</i>, довкілля, природи з позицій наукового світогляду та принципів сталого розвитку.</p>	<p>* ... від імені Українського народу – громадян України всіх національностей, ... (преамбула Конституції України)</p>
<p>Реалізація мети профільної середньої освіти ґрунтується на таких ціннісних орієнтирах: ... формування в здобувачів освіти активної громадянської позиції, патріотизму, поваги до культурних цінностей українського народу, його історико-культурного надбання і традицій, державної мови; ... НОРМА ВІДСУТНЯ</p>	<p>Реалізація мети профільної середньої освіти ґрунтується на таких ціннісних орієнтирах: ... формування в здобувачів освіти активної громадянської позиції, патріотизму, поваги до культурних цінностей У*країнського народу, його історико-культурного надбання і традицій, державної мови; формування у здобувачів освіти цінностей праці, економічної</p>	<p>* ... від імені Українського народу – громадян України всіх національностей, ... (преамбула Конституції України)</p>

	спроможності, активної трудової діяльності та участі у формуванні економічного добробуту родини, країни; ...	
19. Метою соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі є розвиток особистості здобувача освіти, який здатний до самоусвідомлення, гармонійної соціальної і міжособистісної взаємодії, самозарадності, виявляє підприємливість та професійну зорієнтованість, спрямовану на безпеку здоров'я, забезпечення власного і суспільного добробуту, і готовність діяти в інтересах України та постати на її захист	19. Метою соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі є розвиток особистості здобувача освіти, який здатний до самоусвідомлення, гармонійної соціальної і міжособистісної взаємодії, самозарадності, виявляє відповідальне ставлення до подружнього життя, материнства/батьківства , підприємливість та професійну зорієнтованість, спрямовану на безпеку здоров'я, забезпечення власного і суспільного добробуту, і готовність діяти в інтересах України та постати на її захист.	Для України останніми роками притаманний низький рівень народжуваності, а демографічна ситуація дедалі більше перетворюється у демографічну катастрофу. Так, за словами директора Інституту демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України Е. М. Лібанової, для відновлення економіки України нашій країні буде необхідно щорічно залучати щонайменше 300 тис. мігрантів. Внаслідок цього питання підготовки підлітків, старшокласниць і старшокласників до подружнього життя, утворення і збереження сім'ї, відповідального материнства/батьківства набуває значення питання національної безпеки України

Пропозиції до змісту деяких обов'язкових результатів навчання та компетентностей:

1. Повністю підтримуємо пропозиції, сформовані у листі до МОН *Громадської ради при Міністерстві освіти і науки України з питань співпраці з церквами та релігійними організаціями* №01-24/23 від 28.11.23 /Додається/
2. Для формування **математичної компетентності** базовий обсяг знань у тому числі для «гуманітаріїв» має включати основи чисельної грамотності (сприйняття числової інформації), основи статистики та аналізу даних, без яких неможливе ніяке критичне мислення.
3. Результати навчання у соціальній і здоров'язбережувальній освітній галузі доповнити знаннями та навичками у галузі психології

Ці пропозиції передані в листі-зверненні до Міністерства освіти і науки України 30.11.2023